

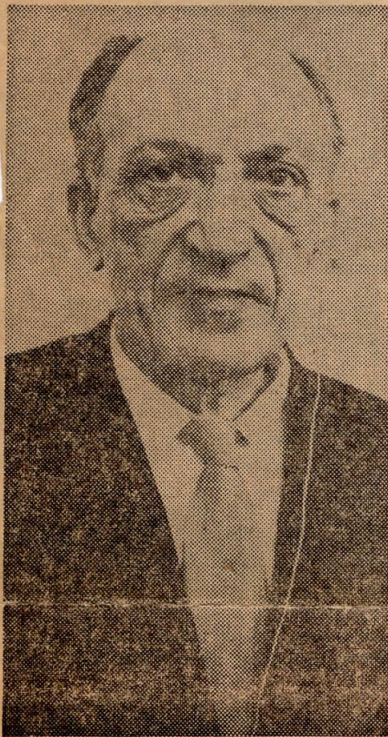
ПРЕКСИНОЋ У СКОПЉУ

Умро Никола Мартиноски

Истакнути македонски уметник, добитник Награде АВНОЈ-а и многих других признања, преминуо у седамдесетој години живота. — Жалост у Скопљу и целој Македонији. — Колеборативна седница Македонске академије наука и уметности. — Формиран одбор за сахрану

Скопље, 8. фебруара

Никола Мартиноски, једини живи бард македонског модерног сликарства умро је синоћ, изненада, од срчаног удара. Заједно са Пандиловим и Личеноским, он је закључио последњу страницу зографства у Македонији и својом кичицом по-

чео да исписује прве редове у историји модерног сликарства у овој постојбини најбољих зографа свих времена.

Нестала је палета сликара која је преко 53 године увек, сваког дана била свежа, од оног дана када је млади Никола први пут осетио мирис уљаних боја ступивши као ученик у радионицу последњег македонског зографа Имијикрија Андонова-Папрадишког, ту, у старој

чаршији Скопља, неком игром случаја, на десетину метара од данашњег атељеа Мартиноског. Зографи су радили у тајфама. Попут њих и прва група модерних сликара у Македонији сачињавала је групу од тројице. Прва двојица били су из околине Дебра: Личеноски и Пандилов, а трећи — Мартиноски.

Родио се оне крваве 1903. године у Крушеву у којем је тада беснео терор турских власти који је гушио илинденски устанак Македонаца.

Но, Никола Мартиноски не припада само Крушеву и Македонији. Његова уметничка остварења, која је критика увек оцењивала највишом оценом, својина су свих наших народа, чији је он, годинама излажући готово на свим континентима, био културни амбасадор. Преко 2.000 његових слика у уљу налазе се по галеријама света, у збиркама великих и малих колекционара и љубитеља ликовне уметности. Оне, као и безброј цртежа у оловци, у чему је он био готово ненадмашан мајстор, обрађивале су ово македонско поднебље, човека ове средине, боју овог тла и мирис његове земље. Врло рано изградивши своју сликарску физиономију Мартиноски јој је остао веран до краја свог стваралачког живота.

Приликом разговора који смо водили у његовом атељеу неколико дана пре Нове године (разговор је објављен у свечаном броју „Политике“, под насловом „Академик из тајфе зографа“), Мартиноски је дуго говорио о одговорности коју су на себе примили први македонски уметници модерног сликарства на овом тлу. Увек, и после толико година, сећао се речи једног свог професора са Париске академије који му је говорио: „Ви балкански сликари Паризу не можете донети ништа ново. Донесите на вашим платнима колорит и мирис ваших фресака и тада ћете нам доказати да сте успели...“ Вражје је то било тешко, рекао је тада Мартиноски, да би постигао делић тога мало је било и 25 година интензивног сликања.

Вест о смрти Николе Мартиноског: академика, сликара, професора, оснивача Прве уметничке галерије у Македонији, друштвеног радника, добитника Награде АВНОЈ-а животна дело и многих других признања, болно је одјекнула у културној јавности Скопља и целе Македоније. Његови ученици, поштовани и пријатељи тешка срца морају да се растају од последњег уче-

ника последњег македонског зографа, учитеља који је вештину сликања несебично преносио на многе младе генерације у слободној Македонији. Скопље ће се свечано и са болом опростити од свог сликара који је „изневеривши“ стари зографски занат отишао у Букурешт да би тамо завршио припремну школу и са дипломом и повељом о првој награди за сликање дошао у Париз, на тамошњу Академију уметности, одакле се вратио у Скопље и ту остао целог свог плодног живота који је неумитна смрт прекинула синоћ у 21 час.

Поводом смрти Николе Мартиноског Академија наука и уметности Македоније чији је члан био, данас је одржала колеборативну седницу. У Скопљу је формиран и одбор за сахрану у који су ушли и: Бошко Станковски, Драги Тозија, Крсте Марковски, Харалампије Поленакоски, и други културни и јавни радници Македоније.

Јован Поповски